Ціна прим. 25 сот.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem.

Народня Справа

Український тижневий часопис.

Ч. 3. (16). Львів, дня 27. січня 1929. Рік II

АДРЕСА: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — — — — — — — — — Телефон 30—13.

Наші сільські аматори.

Це є дівчата, члени „Аматорського Гуртка“ в Грабівци, пов. Богородчани; між ними режісер (управитель) гуртка, Микола Матківський. Він же є в селі директором кооперативи і секретарем „Просвіти“.

В останнім часі помічаємо, що по наших селах густо засновуються Аматорські (театральні) Гуртки і починають оживлену діяльність. Це дуже гарно, бо в котрім селі є такий Гурток, то він дає молодим хлопцям і дівчатам тай часто молодшим господарям і господиням, нагоду до гарної праці в Гуртку і відвертає їх від нагод піятики та ріжних не дуже культурних забав. А кожде представлення стягає до читальні багато людей і дає їм пожиточну і дешеву розривку. Тому належить всюди засновувати такі Гуртки і помагати їм у їх праці.

27 запомог по 120 золотих!

Кому признаємо 7 нових запомог?

Кому признаємо 7 нових запомог?

Досі ми виплатили 20 запомог по 120 золотих. Тепер признали ми сім дальших запомог отсим передплатникам:

21. Ілько Кавюк с. Якова, Майдан середній, пов. Надвірна, заплатив 15. XI. 2'50 з., корова впала 23. грудня.

22. Гринько Бабар с. Івана, Настасів пов. Тернопіль, заплатив 2'50 зол., 24. XI., корова впала 5. I. 1929.

23. Петро Библо, Крива н. Горлиці, заплатив 26. XII і 24. XII. (12 зол.), корова впала 26. XII.

24. Володимир Садовський, Грабовець пов. Стрий, був передплатником до кінця року а 31. грудня прислав 6 зол. на піврік. Корова впала 14. I. 1929.

25. Зінько Кублій, Звізджа пов. Костопіль (на Волині), був передпл. до кінця року а 31. грудня прислав 6 зол. на піврік. Бугай упав 9. I. 1929.

26. Стефан Сеньшин, Новиця п. Калуш, був передпл. до к. р. а 28. XII. прислав 3 зол. на чверть року. Корова впала 13. I. 1929.

27. Юрко Шмега, Поляниця пов. Долина, був передпл. від 15. XI. 1928. до 15. I. 1929. Корова впала 13. I. 1929.

Кому і чому не признаємо запомоги?

Гринько Семків, Тютьків, пов. Теребовля, продав корову на заріз. В такім випадку не можемо дати запомоги. Даємо запомогу тим, хто, примушений хоробою чи каліцтвом худобини, мусів її сам дорізати.

Бо інакше ми не маємо змоги доходити, чи корову справді мусілося дорізати.

Василь Мартинишин, Угерсько пов. Стрий, був передплатником до кінця 1928 року, але на 1929 рік зовсім не надіслав передплати, отже 6. січня 1929, коли йому впала корова, зовсім уже не був нашим передплатником.

Іван Війтович, Губичі пов. Добромиль, заплатив 2'50 до кінця 1928 року — але потім прислав дальшу передплату аж 8. січня 1929, отже перервав передплату, так, що, як дня 9. січня впала йому корова, то він був лише один день передплатником. Це вже другий випадок, що через перерву передплати не признаємо запомоги. Остерігаємо ще раз, щоби ніхто не переривав передплати.

Арештовання в Батятичах.

Слідчий судія Дуніковскі зі Львова, який веде слідство, хто завинив зняні криваві випадки в Батятичах коло Жовкви, казав арештувати 28 осіб під замітом публичного насильства. Між арештованими є 9 жінок, в тім одна мала 16-літна дівчина, Настя Барилка. Арештували також троє ранених, а то: Ст. Чоберняка, Вас. Куровича і Еву Зобру. Всіх арештованих відставили до Львова.

Йордан у Львові.

Як що року, так і цего в суботу о10 год рано відбулося у Львові врочисте свячення води на Ринку. У водосвяттю взяло участь багато духовенства і непроглядні маси народу, що заляг цілий Ринок.

Чи збіжжа подорожіє?

Так в Арґентині як і в Австралії жнива майже покінчені і в обох країнах вони випали дуже добрі. Значить майже нема надії щоби подорожіло збіжжа.

Недавно обчислили, скільки зібрали цего року збіжжа в цілім світі, і показалося, що під кінець старого року запаси пшениці виносили 3½ міліона ваґонів. А треба до нових жнив тільки 2½ міліона. Значить цілий міліон ваґнів пшениці остане надвижки.

Можна би хиба надіятися, що (большевики) Совітські Республики, Індії та Китай, в яких тепер декуди є голод в наслідок неврожаю, закуплять більші кількости збіжевої надвижки. Але й на це є мала надія. Бо, як оголосили большевики, вони в 1928 році зібрали о 100.000 ваґонів збіжжа більше, як попереднього. Правда в деяких сторонах був недорід, як наприклад на Україні, але за це на Сибірі жнива були добрі. Питання тільки, чи вдасться збіжеві надвижки перекинути в краї навіщені голодом.

Нема також надії, щоби Китай та Індії купили більші кількости збіжжа. Там буває таке як в нас: як нема що їсти — то неїдять і голодують, бо нема за що купити. І готово вийти таке, що в одних сторонах світу збіжжа буде гнити в шпіхлірах, а в других народ буде гинути з голоду.

А ціни назначують ті, що мають збіжжа. Не маючи на него купців — будуть мусіти обнизити ціну, а знижка цін в Канаді та Арґентині і Австралії понизить також ціни і в нас. В нас вже і так ціни від довшого часу падуть.

Виходить, що мала надія, щоби збіжжа подорожіло.

Чи озимина випріє?

Декотрі селяне пробували, чи земля на поли під снігом замерзла, чи ні, і переконалися, що замерзла, але дуже слабо, а місцями цілком не замерзла.

Це дуже грізне для озимини, бо вона в осени виросла буйно та готова тепер під грубою верствою снігу випріти. Особлиao тепер, після загірух, може озимина випріти на долах, завіяних снігом.

Тому, якби навіяний сніг примерз на верху — треба поверх него прогнати коней і проломити ледову скорупку.

Війна з горівкою.

(Хто заробляє на горівці)?

Від коли алькоголь знайшов собі таке широке розповсюдження між всіми верствами народів і від коли майже всі держави стали тягнути зарібки з алькоголю, від тоди твориться з другого боку світ богатирів-капіталістів, який довгими віками тяжив і тяжить над рабами горівки над бідним темним населенням, що за отрую дає гроші. Цими одиницями, що через розпродажу алькоголевих напитків осягнули великі капітали, були й є горальники-броварники, реставратори й шинкарі. Вони бачуть в розпродажі алькоголю великий зиск і тому покинули все, а взялися лиш до одного. А був це смілий і вдалий крок. Перепродажа алькоголевих напитків, взята в руки майже виключно жидівського населення, принесла їм величезні міліони. Тепер обчислюють, що величанські доходи, які побирає яка небудь держава з алькоголевого монополю, ледво чи дорівнюють доходам дальших перепродавців. Тисячі неробів жиють нині з кровавого заробітку темного селянина, який все віддасть, коби лише йому дати горівки! Це найкраще бачимо в гірських коршмах, де коршмар, звичайно вільний від усякої контролі, допускається великих надужить. Чого то не додає він до розпущеної горівки, щоби тільки її пекучою зробити, так як наш селянин любить! Всякі соли, аршенік і инші страшні отрує служать йому до нового переробу горівки, щоби лиш як найбільше вторгувати. Скільки випадків затроєння трапляється притому! Та годі над тим дальше розводитися.

Перепродажа алькоголевих напитків створила протягом століть великі капітали, яких уживають капіталісти на те, щоби спинити протиалькогольний рух, коли він де появиться. Ці прояви бачимо в кождій державі. В Америці капіталістам не пощастилося, бо їхню силу зломив закон. Там не вільно пити. Але в Німеччині, коли прийшло до загального голосовання над забороною виробу й ввозу алькоголю, тоді закричали — горівчані капіталісти і вложивши свої капітали, зуміли повалити на час протиалькогольний рух. Ці самі капіталісти не дають і Франції зробити алькоголь державним (монополем).

У нас теж настала боротьба з алькоголем. З повстанням тої боротьби зродився нечайно і крик горальників, які беруться на всякі штучки, щоби погасити протиалькогольний рух. Правда, їхня політика не дорівнює тій, яку ведуть заграничні капіталісти, бо вона основана на таких брехливих основах, що аж смішно сказати. Вони одно говорять, щоби повалити в селі плебісцит, що буцім то держава наложить більші податки, коли зменшиться розпродажа алькоголю. Це їхня остання дошка рятунку! Але нехай їх крик буде пустим вітром, який не сміє хопитися нашого вуха! Коли мудрі американці ухвалювали протиалькогольний закон, то були того свідомі, що з поступом людства зменшаться й доходи з алькоголю. Вони бачили добре, що з усуненням горівки збогатіє в двое так сільське як і міське населення, і що навіть мала підвишка податків не зробить між народом такого матеріяльного і морального знищення, як передтим робила горівка. До того буде менше калік, які родяться через піянство, менше шпиталів, судів, поліції, чого конечно треба, як є піянство, а тоді і державні видатки рівнож зменшаться так, що й податків не треба буде збільшувати. Тому звертаю увагу селян, щоби не брали собі до серця цих коршмарських брехень, які вони пускають між темний народ. Ви сміло беріться усувати горівчані гнізда зі сіл. Законно переведений плебісцит зломить їхню брехню і коршму зі села певно усунуть. Тож треба подбати, щоби як найскорше перевели всі наші села протиалькогольне голосовання. Тоді певно краще заживеться нашому народови.

Тверезий.

— —

Що чувати в світі?

Останнього тижня трапилася знов одна політична подія, що зацікавила увесь світ. Англійські ґазети видрукували

тайний німецький меморіял,

через який зробився великий галас у всім світі, але найбільше в тих державах, які сусідують з Німеччиною, отже в Франції, а особливо в Польщі. Щож це за меморіял? Це тайне письмо, яке — як кажуть — **написав німецький міністр війни**, ґенерал Ґренер, до провідників усіх німецьких партій. В нім він накликує їх, щоби своєю політикою в парляменті і в краю попирали його патріотичні пляни, які мають на цілі зміцнити Німеччину і забезпечити її на випадок війни з сусідними державами.

Міністр Ґренер пише, що Польща може колись заатакувати німецьку частину Горішного Шлеску і Східні Пруси, відділені від решти Німеччини вузенькою смугою землі, званою „данціґський коридор“, що ним Польща доходить до моря. Ґренер каже, що німці повинні заєдно памятати про цю небезпеку з боку Польщі і тому повинні тримати достаточне число війська та будувати добрі воєнні кораблі, аби на випадок нападу могли оборонити німецькі краї.

Це письмо написав Ґренер ще перед кількома місяцями, як німецькі посли вагалися, чи мають ухвалити будову дорогого воєнного корабля - панцирника (він називається „Панцирник А“), чи ні. Будову ухвалили і немають нічого проти дальшого скріплення німецької воєнної сили. Письмо мали тримати німці в тайні, аж тепер хтось його викрав з міністерства в Берліні і дав анґлійським редакторам в Льондоні, щоби видрукували. З того зробився такий галас у світі, бо тепер противники німців нишуть, що ось-то як німці вдають скромних і бідних, а тимчасом зброяться всіми силами! Найбільше запалюються польські ґазети і виписують, що Німеччина збройться не так, щоби себе боронити, бо Польща не думає на неї нападати, але на те, щоби власне опанувати балтийське море, і відтяти Польщі доступ до моря та злучившися з Східними Прусами, подати через малі надбалтийські краї руку Совітським Републикам (більшовикам).

О такі пляни польські ґазети — тай політики — німців підозрівають, але чи німці справді так думають, то ніхто не присягне. Того в меморіялі нема, а того, що там є, німці не потребують встидатися, бо котрий нарід нині не старається якнайбільше зрости в силу, і котра держава не старається якнайбільше мати війська і зброї і кораблів? От, як недавно один американський редактор видістав якось тайні документи про французько - анґлійську змову проти Америки то це справді щось варто було перед світом,— але таких тайних політичних листів, як цей німецький, є повно в кождій державі. Нинїж ціла політика полягає на тім, що один проти другого тайно змовляється і збройться.

Зрештою дехто думає, що цей тайний лист є фальшивий, а видумали його противники Німеччини, щоби тепер її завстидати і не допустити до того, щоби з Німеччини забрати французьке військо і устійнити німецькі довги, на що власне вже Франція майже годилася. Побачимо тепер, чи воно буде мати які наслідки для Німеччини. Думаємо, що ні.

Тепер деякі держави

беруться затверджувати пакт Кельльоґа

про трівкий мир між державами, які попідписувалися цего літа в Парижі. Минулого четверга підписав цей пакт президент Зединених Держав Америки. Майже рівночасно увийшов той пакт на денний порядок французького парляменту і польського сойму. Та думаємо, що

Читання з історії України.

(Далі)

Перші князі української держави. Про Рурика, Аскольда, Дира і Олега.

В попереднім числі ми описали, який був початок української держави. Тепер почнемо розказувати про кождого князя, бо як в инших державах царювали царі і королі, так у нас князювали князі аж до 14. століття.

Ми вже писали, що державна влада утворилася в Київі дуже давно, буде тому яких 1200 літ, але про перших князів таки майже нічого не знати, бо тоді ще в нас історії не записували. Київський літописець Нестор, що почав писати нашу бувальщину аж в XI (одинацятім) столітті (тому майже 900 літ), згадує, що першими князями на Україні були ніби варяги, а перший з них був Рурик, але він мав свою столицю не в Київі, а на півночі, в Новгороді. Літописець оповідає, що десь в половині девятого століття (862 року) цей Рурик осів у Новгороді і почав збирати з людей данину, а за те обіцяв завести в краю лад і спокій та боронити всіх від нападів ворожих сусідів. Цей князь мав велике військо. В війську були найхоробріші два отамани (ніби так як нині ґенерали), що називалися Аскольд і Дир. Їм знудилося сидіти в Новгороді, то вони зібрали собі невеликий полк і пустилися йти на полудне, хотячи зайти аж на Чорне Море, а через море до Царгороду. Та вони не дійшли до Царгороду. Бо пливучи Дніпром, побачили в однім місці на крутих берегах велике гарне місто. Вони вийшли з човнів і питалися людей, що це за місто, а їм відповіли, що це Київ, що його збудував Кий. Аскольд і Дир увійшли в місто, а мешканці міста розказали їм, що вони славянське племя, поляне, а Київ то їх столиця. Місто богате і земля довкруги урожайна, лише спокою не дають сусіди, бо поляне не мають ще своєї влади ні війська. Тоді Аскольд і Дир сказали, що вони стануть князювати в Київі і будуть боронити полян від усякої напасти, а поляне на це згодилися. Так Аскольд і Дир стали князями в Київі, завели лад і порядок, а за це збирали дань не лише з полян, але і з сусідних племен, які небаром прилучили до своєї держави.

Чи так само було з тими князями, як пише літописець, то не знати, бо годі припускати, щоби велике місто росло і цвіло без державної влади. Та що Аскольд і Дир були київськими князями в девятім столітті, це правда, бо про це пишуть власне ті чужі люде, які в тім часі приїздили до Київа з далеких країв. Але це певно були нащадки тих князів, які були в Київі вже з двіста літ до того часу, лише, що про них наш літописець нічого не знав, то видумав таке оповідання. В Київі до нині є на одній горі могила Аскольда, а на ній каплиця, отже видно, що цей Аскольд був уже тоді християнином, коли всі наші предки були ще поганами.

Грецька історія пише, що у 860 році якийсь князь з української землі рушив з великим військом через море на Царгород. Військо плило на 200 кораблях, а вояків могло бути 20 тисяч. Історик описує їх так: „Були вони хорошого росту, русяві. Знатніші між ними (старшина) голили бороди, а носили довгі вуси, на голених головах мали довгі чуби (оселедці), носилиостроверхі шапки. На собі мали кольчуги (дротяні сорочки) і білі киреї, що защіпалися на правому плечі. Узброєні були в сокири, луки й сайгадаки, списи, мечі, острі з обох боків, і мали довгі щити“. Це військо облягло Царгород і добре далося грекам в знаки, аж як звіялася буря і богато човнів потопила, то „русичі“ мусіли вертатися додому. Можливо, що цей похід на Царгород провадив Аскольд або Дир.

Та перший український князь, про якого в історії записано певно, був Олег. З його князювання маємо записаний в грецькій історії певний рік: 911 (минуло від того часу 1118 літ). В цім 911 році Олег підписав з греками торговельну умову і підписався під нею так: „Великий князь руський“. В цій умові є списано, що греки мають позволяти українським купцям торгувати в Царгороді, а грецьким буде вільно їздити в Київ. Літописець каже, що греки спершу не схотіли були підписати таку умову, аж як Олег вибрався на Царгород з величезним військом (на 200 кораблях) і спустошив грецьку землю та обляг Царгород, тоді грецькі царі Лев і Олександер замирилися з ним і заключили ту умову.

Про князя Олега відомо, що він був дуже хоробрий і відважний. Ціле своє життя провів у війнах з сусідами і з далекими державами. Він ходив походом на Грецію, на Хозар, на Персію і на инші народи та здобув багато добичі і невільників (полонених). Він усюди боровся в перших рядах і ворожі стріли наче не бралися його, тому прозва-

хочби цей мировий протокол підписали всі існуючі держави світа, то мира таки не булоби, бо забагато ще на світі неправди і кривди, а люде з часом мусять її направити.

Ми писали, що більшовики предложили Польщі окремий мировий пакт до підпису, а Польща відповіла, що згодиться, але якби так вони запросили й Румунію. На це знову

Совіти відповіли,

що ніхто не заборонить Румунії і другим державам приступити до того пакту. На цю другу ноту польські політики врадили відповісти вже порадившись перед тим Румунії, Латвії, Естонії і Фінляндії. І так іде в колісце, А що з того буде, побачимо.

Довідуємося, що Польща вже на ту ноту також відповіла. Пише, що годиться зачати з більшовиками переговори в тій справі, і приєднати до підпису мирового протоколу ще й инші держави, в першій мірі Румунію.

Про це, що далеко світови до спокою, свідчать ті неспокої, які далі не вгавають.

В Югославії,

де король розвязав парлямент і взяв у свої руки всю власть, нема задоволення. Хорвати голосно заявляють, що не відступлять від своїх домагань. Всі кажуть, що королеви вдалось завести лад лише на короткий час, бо без представництва народу, без послів він не довго зможе держати нарід у послусі.

Дуже здивувалися всі, коли король видав такий розпорядок, щоби посли звернули до каси гроші, які взяли за січень, бо в січні парлямент Югославії вже не засідав. Посли мусіли віддати гроші.

Король Афганістану Аманула

вже зовсім програв війну з повстанцями, відрікся престола і корони та передавши владу свойому братови Іянулі втік з краю. Здавалося йому, що бунтом піде народ і тоді він поббе повстанців. Але не так сталося. Народ далі горнеться до повстанців, новий король Іянула зрікся корони (був королем щось два дні!) і піддався повстанцям. Повстанці заняли столицю Афганістану, Кабуль. Дехто припускає, що Аманулу застрілили.

Цікаве, що майже рівночасно

вибухли повстання проти королів

у краях, що недалеко Афганістану: В Геджасі і в Персії. Навіть

в Туреччині

мало вибухнути повстання, хоча тут нема короля, лише президент (Кемаль-паша), якого зненавиділи черев його строге поведення і вводження чужих европейських звичаїв. (Приміром він приказав туркам носити замість турецьких фезів европейські міщанські кашкети). Та тих що хотіли підняти повстання завчасу викрили і арештували і Кемаль-паша далі безпечно обтинає своїм туркам бороди і бє буками за фези. Але він і має до того право, бо як Туреччина (разом з Німеччиною і Австрією) програли війну і вже мали її поділити греки, французи й англійці, тоді ґенерал Кемаль зібрав військо, скинув нездару султана, вигнав ворогів з краю і збудував туркам сильну державу, кращу, як була за султана. Та тепер видно і він у своїх змінах перетягнув мірку і вже має ворогів між своїми.

Французи

зажурилися, що захорував їх ґенерал Фош, цей самий, що при кінці війни обняв провід над армією Антанти і побив Німеччину. Він має тепер 70 лит.

З Альбанії

доходять вісти, що там захорував альбанський король Ахмед Зоґу. Кажуть, що йому хтось дав до страви отрую, але це тримають в тайні.

В Ґватемалі,

середноамериканській републиці вибухла революція проти теперішного уряду тої держави.

Щож скажемо про політику, яка нас найблизче обходить?

Дня 15 січня зібрався

польський сойм

і знову став радити над буджетом ріжних міністерств. Розуміється, що в соймі більшість мають польські посли і вони ухвалюють з малими змінами все, що уряд предложить.

При ухвалюванню буджету війського міністерства обтягнули міністрови військових справ около 2 міліони золотих з проєктованої суми видатків.

На першім засіданню внесли українські посли з партії Українськ. Націонал. Демокр. Обєднання і посли Сельроба—лівиці наглі інтерпеляції

в справі кровавих подій в Батятичах

коло Жовкви, де — як знаємо — впало 4 трупи. Ця інтерпеляція пішла до адміністранійної комісії, як звичайний внесок і над нею будуть ще радити.

Позатим дебатували трохи про зміну конституції та приняли щекілька внесків. Між иншим сойм пниняв внесок

в справі інвалідів,

а саме, щоби продовжити речинець реєстрації, то значить, щоби о ренту могли тепер постаратися і ті інваліди, які її не мають, тому, що колись спізнилися до реєстрації. Внесок пішов до комісії — і небаром прийде під ухвалу сойму в формі закону. Можливо, що притім буде ще порушена справа наших інвалідів з українсько-польської війни, та чи вдасться що осягнути, не знати. Взагалі — на цей сойм нам не мож покладати великих надій.

Стережіться векслів.

(Правна порада)

З днем 1. січня 1929 р. настали в устрою польських судів деякі поважні зміни, з якими треба познакомитися і нашим селянам. Між иншими до важнійших змін належить те, що суди по наших повітових містах, які від тепер звуться **„Городськими“** (по польськи **„гродзькими“**) замість **„повітовими“**, будуть тепер розсуджувати спори в маєткових справах до вартости 1000 золотих, а до тепер повітові суди вирішували справи маєткові лише до вартости 500 золотих.

Та ще важнійшою зміною в судівництві є те, що від тепер також **векслеві справи** до висоти 1000 золотих будуть вирішувати городські то є „повітові“ суди, а до кінця минулого року всі векслеві справи належали до окружних судів, що мали осідок у більших містах, як Львів, Перемишль, Коломия, Самбір, Бережани, Золочів, Тернопіль і Чортків.

Ця зміна судового устрою спричинить збільшений оборот векслями між селянами. Вже тепер видно, як ріжні менше совісні купці по малих місточках або і всякі спекулянти підсувають селянам до підпису векслі, чи то при нагоді боргів товарових, чи при грошевих позичках, чи инших нагодах, — головно на те, щоби опісля дерти з селянина сему шкіру.

З підписами векслів треба бути дуже осторожним, — бо векслевий процес опирається на зовсім окремих приписах законних, які для нашого селянства є незрозумілі, а то й небезпечні.

Головно треба памятати, що коли посідач вексля предложить судови вексель, тоді на його домагання суд видає векслевий наказ заплати, який має таке саме значіння як **вирок без розправи.** Той, хто одержить такий векслевий наказ заплати, має, що правда, право внести свої заміти (протест) до суду, але мусить це зробити **найдальше до трьох днів** від одержання наказу, бо інакше векслевий наказ заплати стане правосильний, а тоді оборона перед заплатою є майже неможлива.

Щойно як внесе такі заміти проти векслевого наказу протягом трьох днів суд визначує розправу над тими замітами. Важне тут ще й те, що в тім тридневім речинці мусять бути подані всі можливі заміти, бо в часі розправи не вільно вже подавати ніяких нових замітів.

Заміти проти векслевого наказу заплати є такі ріжнородні, що лише добрий адвокат може їх точно вивести. Тому радимо, щоби селянин, який дістане векслевий наказ заплати—на його думку неслушний чи кривдячий - ще того самого дня, а найдальше слідуючого дня по одержанню наказу, засягнув правної поради совісного адвоката, щоби внести заміти протягом 3-днів. Законні приписи позволяють також, що такі заміти можна подати в суді устно до протоколу-очевидно також протягом 3-днів від одержання наказу заплати. Наколиб судія, чи канцелярийний судовий урядник відмовився списати протоколярно векслеві заміти, повинен заінтересований піти сейчас з жалобою до начальника суду.

Лише у виїмкових случаях, коли зайшла непредвиджена та невхоронна перешкода, прим. важка недуга, повінь, сніжна завія і т. п. (котра не позволила пізваному внести заміти протягом 3-днів), може суд на його просьбу дозволити внести векслеві заміти і по упливі 3-днів, від часу одержання векслевого наказу заплати. Просьбу о це має пізваний внести найдальше до 8-днів від хвилі, коли устала ця перешкода.

На случай невнесення замітів до 3-днів, векслевий наказ заплати стає правосильний, а векслевий віритель має право по 3-днях вести проти зобовязаного еґзекуцію. Кошта векслевого наказу заплати є о много більші, чим в инших родах спорів, так само еґзекуційні постанови у векслевих є о много прикрійші для зобовязаного, — чим в инших родах спорів, бо вже сейчас по дорученню векслевого наказу заплати може позовник домагатися еґзекуції для забезпечення, хоч-би навіть пізваний вніс заміти.

Вексель є з своєї природи призначений до обігу в торговельнім житю як рівновартість гроший, тому векслевий закон дозволяє кождочасному посідачеви вексля перенести своє право з вексля на другу особу.

Дасьте вексель зі своїм підписом одному купцеви чи якому там спекулянтови, — а ще й до того, хрань Боже, такий, де не вписано точно цифрою і словами, на скільки грошей, або без означення дня, коли цей вексель є платний а як цей купець чи спекулянт передасть ваш вексель в руки другого купця і цей другий виповнить вексель датою платности, або навіть сумою, яка йому захочеться — і біда вже готова! Мусите платити гроші, яких ви не бачили і в часі, коли ви цего й не надіялися, — а все те тому, бо проти дальшого набувця вексля не можете вже підносити усіх тих

ли його „віщим“, то є чарівником-характерником.

Олег умер десь коло 915 року і його поховали в Київі. В сто літ потім князь Ярослав Мудрий казав його кістки вийняти з землі, охрестити і поховати з великою почестю в Десятній Церкві.

Літопись не знає напевно, як умер Олег і тому записує про його смерть дуже гарний переказ, такий:

Раз князь Олег вибирався з Київа знову в далекий похід, а що вже був старий, то прикликав одного старця-чародія (кудесника) і питав його:

— Скажи мені старче, чи я ще вернуся з того походу, чи може згину у битві?

А ворожбит сказав:

— Ні, князю, ти не згинеш у битві, бо тебе ні мечі ні стріли не беруться. Але ти згинеш від свого любого коня!

— Як то? — дивувався князь. Я мавби згинути від свого коня, який мені так вірно служить? Не вірю я тобі, старче, але все таки лишу свого коня в Київі, а сам поїду на другім.

Князь зіскочив зі свого білого коня, що був з ним у всіх битвах, попращався з ним, як з братом, та казав слугам добре коня доглядати, щоби відпочив по трудах. А сам сів на другого коня і поїхав з військом.

По році вернув князь з війни до Київа, віхав у свої палати і питає:

— А де мій кінь білогривий? Чи здоров?

— Ні, князю! — відповіли сумні слуги. Уже твій кінь на могилі мертвий спочиває.

— Поведіть мене до нього! — закликав Олег і пішов з слугами у степ. Вони привели його до костей коня, що біліли на горбі. Князь малю не заплакав з жалю і сперши ногу на білий череп коня, сказав:

— Неправду говорив ворожбит, що я згину від свого коня! Бо мій кінь уже мертвий, а я ще живу!...

Та ще князь не договорив цих слів, як його щось запекло в ногу, він поблід і впав на кости свого коня. Слуги кинулися ратувати, та дарма. Його вкусила гадюка, що виповзла з костей коня, де мала своє гніздо. Так то князь Олег таки згинув від свого коня.

Про дальших князів напишемо другим разом.

замітів, які ви могли піднести проти первісного свого вірителя.

З наведених тут причин радимо нашим селянам бути з підписуванням векслів як найосторожнійшими — та послугуватися векслями лише в зносинах з людьми чи інституціями, гідними довіря, як прим.: з нашими поважними кооперативами кредитовими, — а ніколи не давати своїх векслів в руки непевних, — особливо чужонародних — спекулянтів чи лихварів, бо інакше наразите себе та свої родини на прикрі клопоти та значні матеріяльні шкоди. Сто разів подумайте, занім раз підпишете який вексель! Вексель то небезпечна річ і краще його ніколи не підписувати, або лиш тоді, як маєте справу з певним і чесним чоловіком або установою!

Посол Др. Степан Біляк.

Як шанувати своє здоровля.

II.

Пускаймо в хату чистий воздух.

В нашому підсонню має хата дуже велике значіння, бо люди майже дві третини свого життя пробувають в хаті.

Хата захищає людину від холоду та спеки, від вогкости, вітрів, від всякої зовнішньої небезпеки, а також є вона місцем для спочинку та родинного життя людини.

Ще більше значіння має хата для селянина, який пів року працює в полі, а пів року мусить припинити роботу і сидіти в хаті. Селянка ще більше привязана до хати, бо майже вся її робота там відбувається. Нема що й казати про малих дітий та дідів й бабусь, що постійно перебувають в хаті. Якже всі вони живуть в хаті та чи йде це життя за тими правилами, що вчить наука про здоровля, чи ні?

Селянська сімя живе в хаті зовсім не так, як вчить та „гігієна“. Для кождої людини потрібно не менше, як 30 кубічних метрів повітря в помешканню. А в звичайних селянських хатах буває 80—100 м. куб. воздуху і в такій хатині живе часто 6, 8, а часом і більше, як 10 душ. Цілком зрозуміло що рідко коли в якійсь хаті припадає 30 m^3 воздуху на одну людину.

До того треба ще додати, що досить часто перезимовують в наших сільських хатах і ріжні домашні тварини. Як от: телята, ягнята, кури то-що. А то дуже шкідливе. По перше — бракує чистого повітря для всіх мешканців хати, особливо в ночі, коли дверий не відчиняється й повітря псується. По друге — коли люди живуть так скупчено, то легше поширюються між ними всілякі заразливі хороби.

Чисте повітря для людини багато значить. В ньому дихають наші груди повніше, ним освіжується наша кров і годує всі комірочки тіла, без повітря не може людина жити й пять хвилин. Цілком свіже повітря буває тільки на дворі, в хатіж буває воно менше або більше зіпсоване тому, бо до нього примішуються всякі отруйні ґази та порох.

Отруйними ґазами вважаємо той вуглеквас, що видихають люди, а також инші ґази, які творяться в печах, каганцях чи лямпах.

Коли в невеличкій хаті богато людий, то всі вони видихають богато вуглеквасу і за короткий час збереться його в повітрю стільки, що робиться воно здоровлю шкідвим.

Люди, які таким повітрям дихають, почувають борзо втому, біль в голові і в кінці мліють і можуть вмерти, затроєні вуглеквасом, як вчасно не зміниться повітря.

Щоб цему запобігти, дбають про те, аби повітря змінювалось, тобто старе, зіпсоване, щоб виходило з хати, а нове, свіже та чисте, щоб входило в хату. Правда, повітря потрошки й само змінюється крізь непомітні для ока щілинки в стінах хати. Але того замало. Треба відмикати двері і вікна і то тим частіше, чим більше мешкає людий в хаті. В літі можна робити це без всяких перешкод. Але в зимі, зберігаючи тепло в хаті, не можуть люди часто й на довго відчиняти дверий. А вікна у селянських хатах на зиму деколи й зовсім заліплюють. Томуто, щоб освіжити повітря в хаті кілька разів денно, відмикаються по вікнах кватирки.

На превеликий жаль богато селянських хат не має у вікнах кватирок, а коли вони й бувають, то не відчиняють їх, щоб „не нахолоджувати хати“, не „застудитись“ та ще через якісь инші забобони.

Але здоровля вимагає щоб по вікнах конче були малі шибки до отвирання і їх треба що разу відчиняти, як псується повітря в хаті.

Потрібно чистого повітря ще тому, що в хаті, де живе богато людий, завжди богато порохів, а як цей порох вдихати, то мож набавитися сухіт, або иншої хороби.

Відчиняючи двері, вікна, а принаймні хоч кватирки, можна позбутись пороху, бо він вийде зі старим повітрям на двір, а ввійде чисте свіже повітря з надвору.

Тепер ще наше селянство таке несвідоме, що нейме віри тим людям, які слушно кажуть, що для здоровля конечно треба навіть в зимі часто відчиняти бодай шибки у вікнах. Але темні люди воліють тепло в хаті, аніж свіже повітря. Бояться застудитись, а тому закутуються в хаті й напалюють занадто піч, заскоро закривають затулки в ній, деколи аж так, що всі з того чадіють та вмірають.

Тепло в хаті потрібне, але не треба дуже опалювати хати. Бо в дуже опаленій хаті розпещується тіло й власне тоді скорше застудиться. Особливо часто буває причиною хоріб у селян те, що люди виходять з теплої хати на холод в разі якоїсь потреби на подвіря. А від такої наглої зміни тепла на холод можна й справді застудитись.

Наука про здоровля вчить, що в хаті мусить бути постійне рівне тепло, але не дуже велике. На це, аби вимірювати тепло є таке приладдя подібне до рурки, яке зветься термометром або тепломіром. Тепломіри є дуже дешеві (3 золоті) й їх варто мати в хаті. Коли такий тепломір показує, що в хаті є 14 або 15 ступнів, то це якраз те приємне тепло, яке не шкодить здоровлю. Та декому добре й менше 10—12 ступнів, і взагалі здоровіші люде люблять менше тепло а хорі більше.

Але треба памятати, що де є малі діти в хаті, там тепло мусить бути трохи вище, 15 до 17 ступнів.

Дуже шкодить здоровлю і вогкість в хаті. Вогкість буває тому, що хата збудована на вогкім ґрунті, а також і тому, що при кепському провітрюванню хати осідає на її стінах пара від варення страв, прання білизни та від випарювування води з тіла людий. Коли стіни хати мокрі, вони холодніші, на них заводиться всяка цвіль, а також всякі заразливі бактерії, що спричиняють ріжні хороби.

Опріч того приходить крізь вогкі стіни дуже мало повітря, а тим самим утрудняється виміна повітря в хаті. Давно вже помітили, що люди, які живуть по вогких хатах, слабують на деякі недуги суглобів як-от ревматизм (гостець). І взагалі той, хто живе у вогкій хаті, легко западає на всяку хоробу.

Якже позбутися вогкости? Коли хата поставлена не на вогкім ґрунті, то висушити стіни можна, як лиш добре опалювати піч і рівночасно провітрювати, тобто отвиряти кватирки, вікна й двері. А щоби не заводилась вогкість в зимі, коли вікна зовсім не відчиняються, треба частійше відкривати кватирки, бо коли хата добре провітрюється, то не буде вогкости.

Отже селяне памятайте що таке невеличке приладдя, як кватирка (шибка) у вікні, дуже богато значить і робить. Вона й повітря в хаті очищує й хату висушує. Другим разом розкажемо, яке світло повинна мати хата та як хату прятати і прибирати.

Пригадуємо

коротенько умови передплати „Народньої Справи“ і одержання запомоги:

1. Передплата на „Народню Справу“ виносить 1 зол. місячно. Хто до 31. січня пришле передплату на цілий рік (12 з.), дістане даром великий календар, а хто пришле піврічну передплату (6 з.), дістане даром цікаву книжку.
2. Запомогу 120 золотих одержує той передплатник, котрому згинула штука рогатої худобини, принайменша 2-річна, — але тоді, коли він в день випадку був уже один місяць передплатником і коли вона була в нього найменше 14 днів.
3. Передплатником числиться кождий від того дня, коли вислав передплату.
4. Хто перерве передплату, той мусить зачинати з початку. Тому треба завжди висилати нову, заки скінчиться попередна. Найліпше посилати відразу на 3 місяці (3 з.) а ще краще на пів року (6 зол.).

♦♦ **Увага!** Богато передплатників, які вислали цілорічну або піврічну передплату, повідомляють нас, що ще не одержали надгороди. Відповідаємо їм, що надгороду одержить кождий зовсім певно, а деяке опізнення є тому, що маємо тепер дуже богато праці з тим, щоби кождого записати в передплатники. Надгорода нікому не пропаде.

— —

Чи виїздити до Перу?

Минулого року їздила з Польщі комісія до держави Перу в Полудневій Америці, щоби розвідати, чи можнаби висилати еміґрантів з Польщі. Тепер дві польські інституції: Банк Краєвого Господарства і Синдикат рільничий закупили в перуанській державі величезні простори землі і зачинають висилати туди еміґрантів. Банк Краєвого Господарства закупив коло 850 тисяч морґів ліса за 160 тисяч долярів (5 морґів за 1 доляр!). Синдикат рільничий закупив коло міліон сімсот тисяч морґів.

Чи варто їхати до Перу? — спитаєте. Держава Перу лежить в Південній Америці на захід від Бразилії. Їдеться туди 20 днів морем, а 23 дні кораблем по Амазонці, найбільшій ріпі на світі. Пізніще треба ще плисти меншим річним кораблем 7 до 14 днів на місце парцеляції. Отже страшенно далекий світ.

Ця земля, що її закупили поляки — це праліс, значить ліс, де ще не була людська нога. Не знати тільки, чи здорове підсоння, бо Перу лежить під самим рівником, де сонце сильно жарить. Комісія каже, що це країна трохи вище положена й тому там нема такої докучливої спеки.

Банк Краєвого Господарства зобовязався вислати 150 родин з яких кожда дістане по 50 морґів ліса на сплати.

На всякий випадок нашим селянам не треба спішитися до Перу, але підждати, аж все буде ясно. Бо туди легко дістатися, але звідтам дуже тяжко вернути.

Другим разом напишемо про це більше,

УВАГА! Хто хоче їхати до Канади, Арґентини, Бразилії, Франції, Німеччини, хай пише до „Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами“ у Львові, вул. Городецька 95. Це товариство дає точні поради і помагає при полагоджуванню паспортових і шифкартових справ. Туди радимо удатися за порадою усім тим, що пишуть до нас листи в цій справі.

Арештували коменданта постерунку.

В Камінці Струмиловій арештували команданта тутешнього постерунку поліції, Новака. Слідство показало, що він навязав любовні зносини з жінкою Очковского, в якого домі міститься постерунок поліції, а хотячи позбутися її мужа, намовляв якогось Лиска, щоби замордував Очковского, а за це дістане нагороду і нічого йому за це не буде. Та до злочину не дійшло, бо хтось про це доніс і Новака арештували.

Великі сніги в Німеччині і Данії

В південній Німеччині впав сніг на 2 метри. Рівнож на північ від Німеччини, в Данії, впали такі сніги, що спинили рух поїздів. В столичнім місці Копенгазі зачинає недоставати поживи, бо її достава через сніги сильно утруднена.

ДОПИСИ.

Допомогли закрити Читальню. В Снятинці, пов. Дрогобич гарно розвивалася праця в Читальні „Просвіти“. Заложено бібліотеку, читано часописи, основано аматорський гурток, що дав богато вистав і збудовано власний дім.

По війні завелася в читальни партійна сварка і боротьба, що унеможливила всяку просвітну роботу в товаристві. Влада на це тільки ждала. Скористала з доносів і розвязала Читальню.

Нині Снятинка остала без читальні — замість просвіти буде ширитися хуліганство. А все через нерозумну партійну сварню і неровважні виступи деяких партійних загорілців. Пора їм схаменутися.

Оживаемо! (Село Худиківці, повіт Борщів, положене над Дністром на границі Бесарабії, далеко від культурно-просвітного осередка і тому майже спало. Аж з поворотом з війни де яких свідомих громадян нашого села, почалась в селі бесіда про культурно-просвітне життя інших народів, і власне ця бесіда заохотила наших селян заснувати собі читальню „Просвіти“. І з приходом в наше село о. Стефана Ісковича засновано в нас в р. 1921 чит. „Просвіти“, де і головою вибрано о. Ісковича. В р. 1925 засновано за старанням так само пароха і свідоміших людей кооперативу „Дністер“, а в році 1928 пожарно-руханкове Т-во „Сокіл“. Згадані Т-ва гарно розвиваються. Селяни села Худиковець дуже вдячні свойому парохови за щиру працю в Товариствах.

Я. Р., Д. М., С. Л.

Люде й людиска. Дістали ми два дописи: один з Устя Зеленого над Дністром а другий з Мізоча біля Здолбунова. В обох дописах говориться про це, як колядували й на що обернули заколядовані гроші. Ось послухайте:

В Устю Зеленім попередними літами мало хто цікавився „Рідною Школою“. Але цього року байдужність уступила і зачали колядувати на „Рідну Школу“. Це заслуга нашої молоді. Кількох старших хлопців, а головно дівчата пішли з колядою від хати до хати й колядували на лісти „Рідної Школи“. Як не стало вже ліст, то дошивали звичайні аркушеві папери і колядували далі, аж доки не заколядували 180 зол. і всі ті гроші післали зараз до Головної Управи „Рідної Школи“ у Львові. — Честь Вам славна молодіже Устя Зеленого за це, що діяльно підпомагаєте „Рідну Школу“ в користь українського народу!

В Мізочу, п. Здолбунів, пішла молодь колядувати. Всі погодилися, що коляда піде на „Рідну Школу“. Але як наколядували досить грошей, то жаль їм стало посилати їх на „Рідну Школу“ і зробили таке, що сором про це й згадувати: купили горівки та давай пити приказуючи: „Це лішпе як на „Рідну Школу“! І так пропили всі гроші, а відтак цілу ніч блукали та валялися по вульцях. Тільки Гаврило Круглик та Сергій Демчишин не пили з другими. Вони відобрали 8 зол. і доложили до того ще 2 зол. за календарі тай післали „Рідній Школі“ до Львова 10 зол. Слава цим двом молодцям, що вратували честь нашого села. Таким чином і наше село буде видніти у загальному виказі, що — як другі — післало бодай маленьку коляду „Рідній Школі“.

З того бачите, що в нас є люди і людиска. Люди — це свідомі, тверезі, розумні громадяне й громадянки. А людиска — це ті темняки, що не знають освіти й до неї не горнуться, але запоморочують свої голови горівкою. — Та прийде час, що й вони пізнають свій блуд, що й вони зрозуміють вартість освіти, а в першій мірі вартість „Рідної Школи“, — поправляться і стануть людьми.

Ми дістали багато дописів, як де випала коляда і з смутком мусимо зазначити, що подібно як в Мізочу, було ще в деяких селах. Крім того в багатьох селах люде поділилися на табори і одні колядували на „Рідну Школу“ а другі на церков. Приходило навіть до бійки, як от в Бараніх Перетоках, п. Сокаль (тут кацапи були проти „Р. Школи“). Чи нема вже настільки свідомости у людей, щоби бодай це велике свято пережити мирно? Можнаж колядувати в згоді і на „Рідну Школу“ і на церков і навіть один гурт колядників може колядувати а коляду розділити відповідно на „Р. Школу“, яка тепер потребує великої помочі, і на церков. — В селі Спасів, п. Дубно, 15-літні хлопці заколядували 20 зол. і з того половину дали на „Рідну Школу“. Їх імена: Ол. Карпюк, И. Піхун, А. Прокопчук, П. Кузьмишин, І. Криницький, Е. Піхун, М. Солончук — а усвідомив їх до того Піхун Данило.

Дуже непривітливо обійшовся зі своїми колядниками і парохіянами парох Журавна о. Юрків, москвофіл. Коли хор зложений з 60 парохіян відколядував коляду і побажав йому Веселих Свят, дочка пароха випросила колядників з дому кажучи, що на „Рідну Школу“ нічого не дає, бо вони (москвофіли) мають свою „Русскую Школу“. На щастя таких священників, як о. Юрків дуже мало, бо загал нашого священства ставиться до Рідньої Школи завсігди жичливо.

Пильнуймо народного майна! Рада дубенського Т-ва „Просвіта“ рішила зліквідувати майно Просвіти і її філій, не чекаючи Загальних Ліквідаційних Зборів, а саме: розіслала до всіх філій розпорядження, в якому між иншим говориться: „На покриття задовжености Повітового Т-ва „Просвіта“ і його філій, доручається Раді філії продати мебель, декорації й инші річі (крім бібліотек) філії. Вирučені від продажу річей гроші, належить негайно внести до каси повітового т-ва „Просвіта“ в Дубні“.

Отже, Рада переступила межі своїх прав, які їй були надані Загальними Зборами. Цим розпорядженням думають закрити свої попередні гріхи, а просвітян Дубенського повіту залишити в дурнях, бо думають зібрати Загальні Збори для того, щоб сказати їм: „Ідіть до дому бо вже Просвіти немає!“.

Просвітяне, не розпродуйте майна своїх філій і не віддавайте жадних грошей тим панам, що завдяки нашій несвідомости звуться членами Ради Дубенської Просвіти.

Очікуйте на Загальні Збори, на цих зборах ви самі постановите, що маєте робити з майном своїх філій, а ті панове не мають права видавати таких розпоряджень, бо 31 параграф статуту дубенської Просвіти голосить, що „коли Т-во закривається, то все майно його по постанові останніх Загальних Зборів Товариства передається одному з українських просвітніх Товариств“.

Рада дубенської Просвіти хоче вашими грішми покрити нікому з вас невідомі борги.

Сподіюся, що на Загальні Збори зявляться всі члени, аби докладно обговорити, як зліквідувати цю Просвіту, а взятись до відкриття другої, та вияснити діяльність дотеперішньої Ради. В. Бугаїв.

НОВИНКИ

◆◆ **Календар.** Тому, що деяким нашим передплатникам попропадали з ґазети наші календарі і тому, що маємо багато нових передплатників, будемо далі містити в новинках календар за будучий тиждень, від неділі до неділі. Будемо містити святих українсько-католицьких і українсько-православних, при чім замічаємо, що майже всі ці свята є однакові. Колиж православні в якийсь день будуть инші, то помістимо їх побіч католицьких у скобках, приміром, 16. липня буде так: 16. Второк, Анатоля і Мокія, (Якинта і Анатоля).

Січень 27—31.

27. Неділя. Отців у Сінаї.
28. Понеділок. Павла Т., Івана.
29. Второк, Ап. Петра.
30. Середа, Антонія Вел.
31. Четвер, Атаназія і Кира.

Лютий 1—2.

1. Пятниця, Пр. Макарія.
2. Субота, † Евтимія великого.

Як нарід приповідає.

— Поміч у свій час, як дощ у посуху.

— Добрі гості, та в середу трапились.

— Не купуй хати, а доброго сусіда.

— З Новим Роком січень морозить, чоловік дрова з ліса возить.

— На Новий Рік прибавилося дня на заячий скік.

◆◆ **Важна річниця.** В історичних споминах в різдвянім числі ми згадали, що 14. січня 1649 р. гетьман України, славний Богдан Хмельницький віхав урочисто до Київа. Його привитало все духовенство і народ, били у гармати і дзвонили у всіх церквах, бо Хмельницький того року вигнав з України усіх чужих і знову відновив незалежну державу. Від того славного візду, коли то всі люде плакали з радости, минуло уже 280 літ, але ще й нині тішимося тою давньою славою українського народу і черпаємо з неї отуху і надію на будуче. Про цей візд гетьмана Богдана напишемо докладніше в „Читаннях з історії України“, як на це прийде черга.

◆◆ **Жертви на Українських Інвалідів.** Кооператива „Спілкова Крамниця“ в Стриганцях, пов. Товмач зложила 20 зол. на допомогу Українським Інвалідам і кличе до того кооперативи в Довгім, Рошневі, Милованню і Вільшаниці, щоби і вони зложили жертву.

◆◆ **Коляда.** В селах Стара і Нова Носовиця на Дубенщині переведено коляду на Т-во „Рідна Школа“ та на фонд направи академічного дому у Львові. В обох селах зібрано 33·70 зол., з чого 20 зол. вислано на „Рідну Школу“, а 12·70 зол, на Акад. Дім у Львові. (1 зол. почтові кошти).

◆◆ **Подяка.** На докінчення будови Читальні „Просвіти“ в Винавці п. Теребовля зложили еміґранти з Канади жертви в долярах: Семен Гумницький, Семен Кушнір, Іван Ноґа, Федор Філик, Михайло Євчин, Т. Смолька, М. Винницький, Йосиф Собоcaracterística, М. Йогн (John), Олекса Макар, Теодор Сиґин, С. Ландиґа, М. Потопінський, Микола Дчин, Іван Блащишин, Іван Дубно, Василь Кобзар, Д. Гавриленко, В. Кіндрат, Гаврило Рекуник. Разом 15 дол. 90 цент. Всім жертводавцям щиро дякуємо. А в першій мірі нашому краянови С. Гумницькому, котрий вже прислав був як розпочиналася будова 10 дол., а зараз 5 дол., та ще занявся збіркою. Хай та жертвенність буде приміром для всіх еміґрантів нашого села і других сіл. Комітет.

◆◆ **Немило в Немилові.** З Немилова пов. Радехів пишуть нам, що місцевий війт по порозумінню з властителем фільварку Гохманом хотів забрати з його поля мощі поляглих на світовій війні жидів і похоронити на місцевім цвинтарі. Місцеві люде, радні і парох спротивилися цему — і війтови не вдалося цего зробити, хоча вже копалися ями.

◆◆ **„Месіяш“ у Бунові.** Нам пишуть, що в Бунові п. Яворів мала вродитися в одного жида дитина, а хтось пустив чутку, що це „Месіяш“. Деякі люде повірили і почали носити дарунки. Це має бути штучка місцевих склепарів і коршмарів, щоби відтягнути людей від своєї кооперативи і читальні. Чи нема кому в селі омамятати тих несвідомих?

◆◆ **Не вірте циганам.** В Куняшнім п. Щавне таборували цигане і страшно натягали наших селян за пусту ворожбу і чари. В багатьох селян повидурювали снопи, хоч селяне самі не мають паші для своєї худоби, а деякі несвідомі давали циганам великі гроші, щоби їм виворожити. Один господар заплатив 15 зол. і дав збіжа, щоби циганка вилічила його з хороби, а другий, щоби корови молоко давали. Та цигане гроші взяли, а чоловік далі лежить хорий і корови далі молока не дають. Коли то наші люде перестануть вірити циганам і всяким обманцям?

◆◆ **Шануймо себе.** В капелюшнім склепі фірми Найвельт при вул. Казимирівській у Львові не хотіли до одного нашого чоловіка говорити по українськи і казали йому навчитися по польськи. Ця фірма має у Львові кілька склепів з капелюхами. Думаємо, що тепер кождий свідомий українець запамятає собі назвисько цеї фірми, яка не узнає нашої мови.

◆◆ **Гаєві гуляють.** Дня 2. січня рано коло 6-ої год. в Козині, коло Галича, вбив побережник Комарницький Володимир, що є в дворі дідича Богусевича Тадея, селянина Леґіня Василя за вязанку ріща, яку ніс Леґінь з міста. Померший осиротів жінку.

◆◆ **Чий пакунок?** Василь Білецький с. Данила, господар в Кадобні п. Голинь повіт Калуш пише: „24. грудня був я на ярмарку, мій віз стояв з боку торговиці і не знаю, хто поклав туди звиток, в якім є 3 мішки, пара черевиків, поньчохи, сорочка, фартух і бавовяна сорочка та боханець хліба. Хто має таку втрату, нехай її у мене відбере собі“.

◆◆ **Пяного переїхав потяг.** Особовий потяг, що йшов з Кремянця до Дубна, переїхав на смерть гайового Кароля Ворачека, який ішов через тор пяний.

◆◆ **Податкові поборці крадуть.** В м. Березно на Костопільщині податковий поборець Рожен спроневірив велику суму грошей із зібраних податків, а крім того квіти на заплачену асекурацію (штраховку). Рожена арештовано і він помандрував на арештанський хліб.

◆◆ **Де давати дітей на науку ремесла?** Не один господар давби свого сина вчити доброго ремесла та не знає до кого звернутися. Найліпше в таких справах звернутися до „Міщанського Брацтва“ у Львові, вул. Руська ч. 3. Це товариство обєднує майже всіх українських майстрів у Львові і радо порадить Вам, до кого треба вдатися та на яких хто умовах приймає хлопців на науку. Про всі инші фахові і господарські школи напишемо в однім з слідуючих чисел довшу статтю.

◆◆ **Обікрали лікаря.** До хати д-ра Войтовича в Перемишлі вломилися злодії і вкрали з каси 6 тися золотих.

◆◆ **Страйк у Перегінську** триває далі. Страйкує понад 1000 лісових робітників. До страйку прилучилися робітники з жидівських тартаків у Вільхівці і в Сливках.

◆◆ **Залізничі нещастя.** Під Равою руською вискочив поїзд зі шин, 5 ваґонів розбилося. — У Львові поховали провідника поїзду М. Бідного і паляча Івана Ціцюру. Вони оба згинули в катастрофі під Руданцями.

◆◆ **Новий староста.** В Перемишлі почав урядувати новий староста Міхаловскі, який досі був у Сяноку.

◆◆ **Спростовання.** В ч. 9 „Нар. Справи“ було поміщено замітку п. н. „Не дозволяють кооперативних курсів“, в якій м. ин. писалось, що ковельське старотво не дало дозволу на відбуття курсів в Ковлі. Нас просять спростувати, що після певних старань, дозвіл ковельське староство дало і місячні кооперативні курси в Ковлі відбулися з 15.XI по 15.XII. На курсах було 35 слухачів, з них 7 жінок.

◆◆ **Повідомляємо тих, що присилають нам всякі оповідання, вірші і инше до поміщення, що за зворот рукопису не ручимо.** Хто хоче, щоби йому відіслати рукопис назад, зглядно, щоби відповісти, чи видрукуємо, повинен рівночасно прислати почт. значок на лист. Хто такого не пришле, може ще до 1 місяця надіслати його і впімнутися о зворот рукопису. По місяцеви рукопис нищимо. Що до дописів, то вони в нас переховуються довше, але за їх зворот зовсім не ручимо. Особливо ті дописи, що писані неврзно, олівцем, або без підпису і не до речі, нищимо зараз по їх прочитанню. Тому о зворот допису не мож упоминатися. Та кождий, хто вислав допис, виразно писаний чорнилом, і про важну справу, може бути певним, що його допис буде поміщений, — хиба що не можемо його помістити з оглядів цензурних. Але хто пришле рівночасно з дописом значок, тому можемо зараз відповісти, або звернути допис, як він не надається до поміщення.

◆◆ **Нещастя і добрий примір в Підгородцях.** В Підгородцях п. Східниця згоріли на саме Різдво рано два господарства: Івана Лавришина і Василя Прицля. Завдяки о. Воскреса і двох членів „Просвіти“, Осипа Левицького і Сеня Пістоляка, зібрала в громаді добровільні датки і запомогли родини без даху і хліба. І. Лавришин дістав 105 35 з. запомоги, за котрі тим жичливим людям і всій громаді складає осьтут щиру подяку.

◆◆ **Посмертна згадка.** Нас просять передплатники з села Клубовець написати, що 7 січня—на саме Різдво вмерла там кооператорка Марія Бойко, ж. Дмитра. Покійна пішла по вечірні в гурті колядувати на народні цілі. Нагло заболіло її коло серця, вона передала скарбонку другій і впала, а за хвилю вмерла. 10. січня відбувся величавий похорон, на котрім було багато людей навіть з сусідних сіл.

◆◆ **Будемо мати нові гроші.** В лютім має бути пущена в обіг нова польська монета: срібні 5-золотівки.

З БЛИЗЬКОГО И ДАЛЕК. СВІТУ.

◆◆ **Великі втрати через сніжні завії.** Сніжні завії перед Йорданом спричинили великі шкоди на залізничих шляхах. В снігу було застрягло 399 поїздів, в тім 123 особових. Було дві катастрофі, при яких згинуло 2 особи, а кілька ранило та переїхано 9 осіб. 242 протиснігові паровози і 180 тисяч робіників не можуть собі ради дати з масами навіяного снігу. На багатьох лініях спинено рух поїздів зовсім, а на инших він відбувається з великими перепонами.

◆◆ **Число безробітних росте.** Від листопада до половини січня зросло число безробітних з 81 тисяч осіб на 145 тисяч. За один лише минулий тиждень зголосилося 11 тисяч нових безробітних. Найбільше є безробітних будівельних робітників і робітників в текстильних (сукняних і полотняних) фабриках.

◆◆ **Ціни польських вартісних паперів в Америці падуть.** В груднн впали в Ню Йорку всі цінні позичкові польські папери на кілька процент. На разі не знаємо, чому вони впали на ціні. Польські часописи бють на алярм, що ця знижка буде великою перешкодою для Польщі при дальших стараннях о нові кредити.

◆◆ **В Швеції сніг на 4 метри.** В приморськім шведськім місті Вестервік впав сніг на 4 метри високий. Через те не можна було отвирити брам і дверей і люди мусіли добуватися на двір через вікна.

◆◆ **Бунт вязнів.** В одній вязниці в Пенсилванії (півн. Америка) збунтувалися вязні і з криком „Хочемо їсти!“ кинулися на дозорців. Аж як прийшло військо і кинуло на них такі бомби, які витискають сльози, вязні втихомирилися.

◆◆ **Через що стріляються.** Майор Гартінґ забавлявся в Варшаві з одною дамою і з товариством. Дійшло якось до того, що та дама (Марія Залевска) вдарила майора два рази в лице. Тоді майор вихопив револьвер, стрілив собі в голову і впав на місці трупом.

◆◆ **В Італії не вільно цілуватися.** В Римі, в столиці Італії, арештували недавно двоє молодих, що цілувалися в мійськім городі, бо в Італії не вільно цілуватися перед людьми, лише в хаті. І хотяй арештовані оправдувалися, що вони наречені і за тиждень візьмуть слюб, то суд засудив її на 3 тижні, а його на 2 і пів місяця вязниці. Слюб мусіли відложити.

◆◆ **Невидимі літаки.** Анґлійці розпочали будувати літаки з маси, прозорої, як скло. Тільки мотор буде металевий. Через те таких літаків майже не видно буде у воздусі і вони стануть дуже небезпечними підчас війни.

80.000 хорих на ґрипу. З Німеччини ґрипа довандрувала вже до Польщі. У Варшаві захорувало на неї 100 соймових послів. В місті Лодзь до цеї пори начислено 80.000 хорих.

Що нам рідне?

Рідні нам простори піль,
Хоч про наше горе й біль
Не чують, —

Рідні сизі хмароньки,
Бо в них наші слізоньки
Парують.

Рідні гори і ліси,
Бо в них життя голоси
Лунають, —

Рідні води у ріці,
Бо рибки в них золоті
Іграють.

Написав **В. Кузьмак.**

Пояснюйте всім, яку користь може мати той, хто передплачує „Народню Справу“.

До складу і прикладу.

Тягнуть до „екзаміну“

Я не даром дістав ґулю в Новорічну нічку! Ось, вже хоче мене лихо розтерти на січку!

Лиш слухайте, яка вчора сталася причина, й самі скажіть, чи солодка була мені днина.

Сиджу собі рано вранці тай думку думаю, чим я своїх приятелів потішити маю. Щож би то їм, пане брате, таке написати, щоби знали, як читати і куди читати.

Бо не хочу, щоб мовчали ті німі літери, але щоби говорили з людьми на папери.

Щоб їх щиро кождий слухав, як рідної мами й щоби кождий призадумавсь над тими рядками.

Отак сиджу тай думаю в мирі і спокою, аж тут якась біда в двері гримнула собою,

„Чи ту мешка Сорокати?“ хтось в дверях горлає. „Проше пана до уженду, пан радца волає! Якась бардзо важна справа, нех пан ідзе, пане“! І на стіл мені він кинув зложене „везване“.

Я й не глянув, лиш подумав: „Якась нова драчка...„і біжу я, а за мною возьний, мов та качка.

Вбіг я в бюро тай говорю: Пане „радцо“ милий, щось ви мабуть вже за мною рано затужили! То кажіть же, що чувати, бо час утікає, а на мене нині праця не мала чекає!

„Ага! — буркнув пан зза бюрка — у вас нема часу! Зараз, зараз, щоб не було з вами амбарасу!

„Ви є Іван Сорокатий“? — Та я! — повідаю. — „А знаєте всі звичаї у нашому краю“?

А я кажу тай підходжу ближче дрібним кроком: „Знаю, знаю ті звичаї, бо вже лізуть боком“!

А він крикнув і мов індик прибрав остру міну: — „А знаєте, що в нас всюди треба еґзаміну?.. Швець, кравець і ґмінний писар, навіть адвокати, кождий фах вам мусить нині еґзамін здавати. Навіть сторож, що до мітли має „по-

Заграв собі

— Не витримаю! Затрачуся тай решта! — кричав Іван, бігаючи по між ярмарок, немов збожеволілий.

Він був збентежений до крайности і білий як стіна, з свого раптового, несподіваниго вчинку. Незнав, що собі діяти й куда діватися. Готов був утопитися або повіситися.

— А з вами що, Іване, сталося?— питав здивований Іванів знакомий, зупиняючи заклопотаного Івана — побілілисьте, як крейда, аж сині! Що такого?

Їх за одну мить окружив народ, зглядаючись, якби на яку оказію.

— Заставив мене диявол грати з жидами, тай за пару мінут програв корову. Отак я сьогодня погостив, Богби їх побив! — мовив Іван тремтючим голосом.

— А то як? Яким способом? — питали зацікавлені.

— Мав я одну однісіньку коровину — мовив Іван — тай ту немав чим держати, а тут і передновок заглядає леда день у хату, бо свого хліба тільки вродилося на пів морґу, що лиш коло хліба — до Різдва леда вистане, а по Різдві хоч клади зуби на клинок враз з дітьми і жінкою, то думаю собі: продам коровину — бо хочби не рад то мус — та куплю трохи муки, та собі і дітям якої угортини і обуви, бо немають у чім до школи піти, а що лишиться, то буде на ріжні драчі й хатні дрібниці, хоч і як без коровини прикро.

Як брав від хати, то діти в оден голос заплакали, як за рідною мамою. І мені старому, потекли сльози, як жиди мені вичислили на руки за неї дві сотки золотих і взяли від мене корову. Стало мені коло серця так, що мало не трісло.

Стою отак я ще якусь хвилю й перераховую раз і другий раз вторговані за корову гроші, та думаю, що вперед іти за них купувати. Коло мене, Бог знає, звідки, зявилося кілька жидків і приглядаються, як я рахую гроші.

— Пане господарю! Ану сюди!— кличуть.

— Я приступаю. Вони уміщують на землю деревляну скриночку, ніби столець. Оден жидок звідкись видобуває три папірові карти, дві чисто білі, а одна з чорним значком і їх пересовує на тім деревлянім стільчику.

„Один віграє, а дві пріґрає“ — кричить жидок — хто ставить десять золотих, виграє двацять! Ну, хто завважив? — докінчує.

— „Ну, кладіть, ґаздо“! — каже до мене оден жидок з тих, що стояли по боках. — Ставляйте! повторяє, споглядаючи солодко на мою руку з грішми.

Я до міста на торг згуста не хожу, то добре на тім не знаюся. Дивлюся на то тай кажу:

— Дайте мені, люде, чисту годину! Я на тім не знаюся.

Тогді приступає до мене жидок і каже:

— Слухайте, то дуже проста річ: кладіть десять золотих і як трафите на ту, що має чорну плямку, то дістанете ще других десять— разом двадцять! Навіть можете легонько виграти пару соток золотих.

Я все ще не пристаю. Аж дивлюся, а один чоловічина, що прийшов таки враз з жидами, ставить раз десять золотих і виграє, ставить ще й ще виграє, Мене це зацікавило. Думаю, ану попробую і я. Ставлю десять золотих, підиймаю карту а то гола! Ставлю других десять, щоби хоч бодай програні завернулися, знов гола! Ставлю ще і ще гола! Так десятка за десяткою й половини грошей вже небуло. Нарешті я став ні в цих ні в тих. Жидки побачили, що більше з мене не зискають, то оден з них хапнув мені з руки ще і гроші, що осталися у мене і повтікали, яж остався як серед води.

Люди підсміхалися.

— Жандарам замельдуйте, то їх зловлять! — хтось радив з гурту.

— І ти здурів, чоловіче, пускатися в такий гандель на старість з такою батярнею? — мовив хтось инший.

— Цему, Юрку, не дивуйся, бо це може кому не будь трафитися— розговорював якийсь чоловік. Мало на ярмарки ходить, не удавався ніколи в такі інтереси, а туг ще такий жидівський попихач рознаровив ніби обманив, тож чоловіка зібрала охота. Мені самому вже доводилося таке мати, то знаю. Тепер вже не ближуся до того.

— От там того тижня оден бідний чоловічина — перервав хтось з гурту — приглядався тим картограям та й і його зібрала охота. Але видко, що лиш мав одну десятку, бо як витяг її з пазухи, то так йому руки тряслися, що замало не пустив на землю. І що думаєте, поклав і навіки!

Люде похитували головами і розходилися.

Іван ішов до дому як підвалений, з похиленою головою.

— Ото буде сміх на ціле село!— говорив до себе — ото я жінці і дітям принесу утіху до дому... А то погодуємося та повбуваємося... Ще дітиска наказували: „Купіть, тату, цукру до пшенички, бо вже Різдво за тиждень“. Ото мої діточки нам свята будуть милі і солодкі... Ото я настарість собі заграв... Утер рукавом сльози і йшов далі. Ішов, як жива осторога, щоби наші люде не вдавалися з міським сміттям і щоби оминали всяких пройдисвітів, як заразу.

Написав **Іван Михайлюк.**

воланє“, мусить свій еґзамін здати, то не є ґаданє! А ви все даете вірші до тої ґазети — тай собі без еґзаміну сидіти будете? Мусите аґзамін здати й концесію мати, а без того вам не вільно ті вірші писати“!

Сів мій „радца“ мовби стругнув великеє діло, а я твердо став на ноги тай говорю сміло:

— Добре, пане, я вже годжусь, хочу іспит здати, щоби з вами вже клопоту ніколи не мати. Та одного я не знаю й хочу вас питати: хто то буде мене з того „еґзамінувати“? Мусите знайти для мене таких професорів, щоби мали Сорокатих за термінаторів. А таких знайти не легко, це всі люде знають, — і мене вже — вибачайте — майстром називають.

„О, ви добрий шпекулянтик“! каже радца скрито, — „Видно, що пане Йване, в голову не бито!

— Та це правда!—я так кажу— в голову не били, та за те нераз із заду розуму учили! А вас, пане, — вибачайте за мою пораду — мабуть таки не рушали з переду ні ззаду. Бо якби були рушали, то ви добре б знали, що ніколи віршописи іспит не здавали.

Зблід мій радца, завстидався, не сказав ні слова, я собі пішов до дому і справа готова.

І коби так кожду напасть ви могли здолати, як здолав її цим разом

Іван Сорокатий.

ВСЯЧИНА.

Щоби не блудити в часі заметілі. В околицях, де нема лісів, гостинців, стовпів телеґрафічних, їдучи зимою полями в часі заметілі (сніговиці) легко зблудити. Як цему зарадити?

1) Обсаджувати пільні дороги деревами.

2) Як їдеться чи йдеться, то уважати, в якім напрямі лежить село з звідки віе вітер. Як вітер з того боку де село, то все їдь так, щоб вітер був напротив. Як вітер є з правого боку, то щоби все був з правого боку.

2) Витичуйте дороги як настає зима, з села до села галузками, коликами, так, як це роблять в Сибірі.

4) Їдьте як на морі, після компаса (бусолі*).

5) Як не маєте певности, що ви добре орієнтуєтеся, або як ви випадково не є тверезі і добре одіті, то лучше ночуйте в тім селі, де вас сніговія захопила.

о. Мих. Козак.

Як ратувати заломаного на леду? Не можна зближуватися до заломаного по леду, бо тоді можемо його небезпеку ще погіршити. Можемо самі заломитися і потонути разом з ним.

Найперше треба стоячи на березі, кинути заломаному кінець вужища або довгої жердки, а другий кінець держиться в руках і помагається йому видістатися на лід.

Рівночасно підсувається заломаному дошку або драбину, щоби він старався вхопитися за неї й видрапатися на верх. Бо хапатися за сам лід, не помагає, бо лід під тягарем людини далі ломиться.

По дощці або драбині можна без небезпеки для себе наблизитися аж до самої полонки і ручно помагати тонучому.

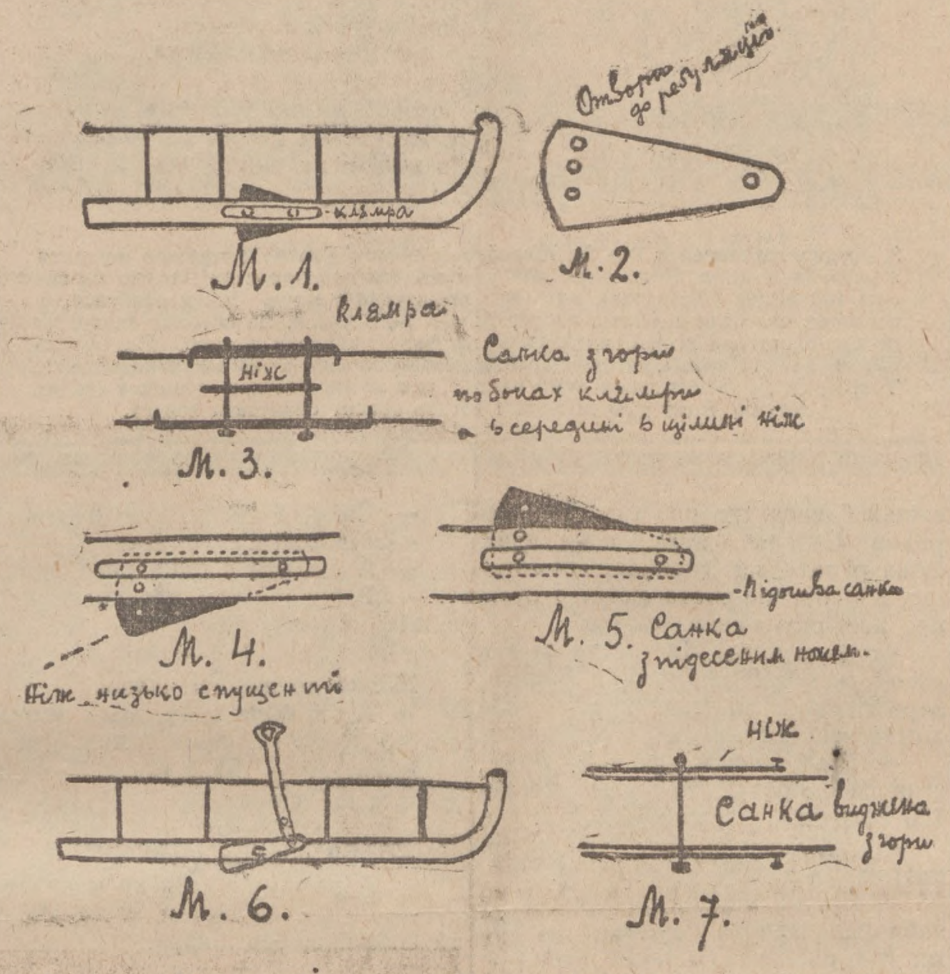
*) Маґнетна іґла, що вказує сторони світа.

Чи ви знаєте, що **мило** ще до недавна робили з попілу і лою та що таке мило, як нині зачали виробляти лише перед 100 літами, коли навчилися робити зі соли соду?

Що в богато країнах світу добувають зі землі камінне волокно, так званий **азбест**, з якого плетуть негоріючі шкури, ткають негоріючі полотна, роблять негоріючі плити та виготовляють з него такі фарби і смаровила, що ними посмаровані горіючі предмети стають негоріючими.

Господарські справи

Щоби сани не йшли в затоки.

Аж жаль бере, як бідують наші селяне в зимі і скільки випадків навіть смертельних буває через за, токи саней. Їде селянин з ліса з дровами і плечем придержує фіру дров, щоби сани не пішли в затоку та вдержати не годен; дрова падуть на нього і смерть на місци. Цему зарадити дуже легко, навіть без підковання саней штабою, як це буває у залубнів. Таке підкуття деколи навіть невигідне, бо штаба ріже, як дорога без снігу, або як настане відлега. Приряд до цего таний і виглядає ось як: Розрізуеся в санці пилкою або вузоньким долотцем шпарку — як можна це зробити в обох санках — тим ліпше. (М. 1. і м. 3). В ту шпарку вкладається сталевий ніж (м. 2). Його може зробити коваль зі старої бляхи з плуга. Той ніж прикріплений в санці з переду сробою. Як нема заток, то ніж схований (м. 5), а як заходить потреба, то підноситься санку троха дручком і закручується другу срюбу так, щоби ніж вистав під санку (м. 1). Як більший сніг, то більше мае бути висунений (м. 4). Сани ідуть тоді, якби ковані і в затоку не зсуваються. Як в двох санках ножі, то й по леді мож скручувати і не занесе. Для витревалости санки дається з боків клямри, через котрі ідуть срюби, щоб дерева не виїдали, одна довша, друга коротша, щоби кінці разом не здибалися в санці. Після рисунку кождий коваль це зробить.

Другий прилад подібний. Його вживається до саней в порожні. Два сталеві ножі по обох боках санки (м. 7) получені на переді через санку штабкою, від якої іде рукоять до гори (м. 6). Приходить затока, потягається рукоятею і ножі на срюбі підносяться на переді в гору, а зад ріже по дорозі і сани ідуть просто і не занесе їх в бік.

о. Михайло Козак.

Дуже вигідний погній на поле.

Не один селянин вживавби помічні погної, та не знає, який з них на його поле найбільш потрібний. Бо тих погноїв є богато і кождий містить в собі якусь иншу поживу. Дасиш один погній, а забудеш за другий, то й той перший мало що поможе, бо їх треба давати кілька разом. Нераз необзнайомлений селянин вибере якраз той погній, що його земля або його рослина найменше його потрибує. І тоді замість користи можеш мати навіть шкоду.

Дальша невигода при помічних погноях криється в тім, що кождий погній робить инша фабрика. Як хочете мати наприклад сотнар суперфосфату, пів сотнара азотняку та півтора кайніту, то треба писати аж до трьох фабрик. А як село хоче їх купити більше, то мусить купувати на ваґонови кождого, бо менше як ваґон не оплачується спроваджувати.

Щоби усунути цю невигоду — впроваджує тепер „Спілка Українських Аґрономів“ новий мішаний погній, в якім є всі три найбільше потрібні для рослин поживні складники: азот, потас і фосфор. Ті складники є менше - більше в такій кількости, в якій їх рослини найбільше потрібують. Цей погній не дорогий — коштує від 22·50 зол. до 27·50 зол. за 100 кґ., залежно від того, скільки він має складників, та чи фосфорова кислота походить з костей чи з мінерального суперфосфату. На морґ потрібно його коло 150 до 200 кг.

Хто купує цей погній, той не журиться вже, які ґатунки купувати та як їх мішати і коли сіяти, бо всі вони є вже змішані разом і сіеться їх всі разом, 7 до 10 днів перед сіянням (або садженням) збіжжа.

Для порівнання з другими погноями згадаю, що цей мішаний погній містить в собі 10 проц. фосфорової кислоти, 3 або 2 проц. азоту та 6 проц. потасу.

Хто добре не розуміється на помічних погноях та не знає, де, і коли вживати, той зробить найкраще, як купить собі оцей мішаний погній.

Правні поради.

Що роботи з тим, що не повернув з війни? Треба вдатися до сиротинського судді і зажадати, щоби проголосив його помершим. Тоді суд дасть найперше оголосити в часописях і, коли ніхто не дасть відомости про його життя, узнасть його за вмершого.

Розпоряджатися його майном, та одержати розвід і дозвіл на нове супружа можна аж в рік пізніще по проголошенню його помершим.

Ще про курси для громадських писарів. Виділ Самоврядовання вже майже зліквідований але курси для ґромадських писарів ще провадить і напевно буде їх ще більше устроювати.

Чи сільські ремісники мають платити податки? Сільські шевці, кравці, ткачі і так далі—не викуплюють промислових свідоцтв (патентів), ні не платять доход. податків, коли їх ремесло є лише побічним заняттям і не приносить за рік доходу 2000 зол.

Лев Цимбалістий в Бовшові.
Докази дуже слабі. Жаден суд не засудить на основі таких доказів. Можете ще наразитися на неприємности.

Інваліди можуть одержати позичку.

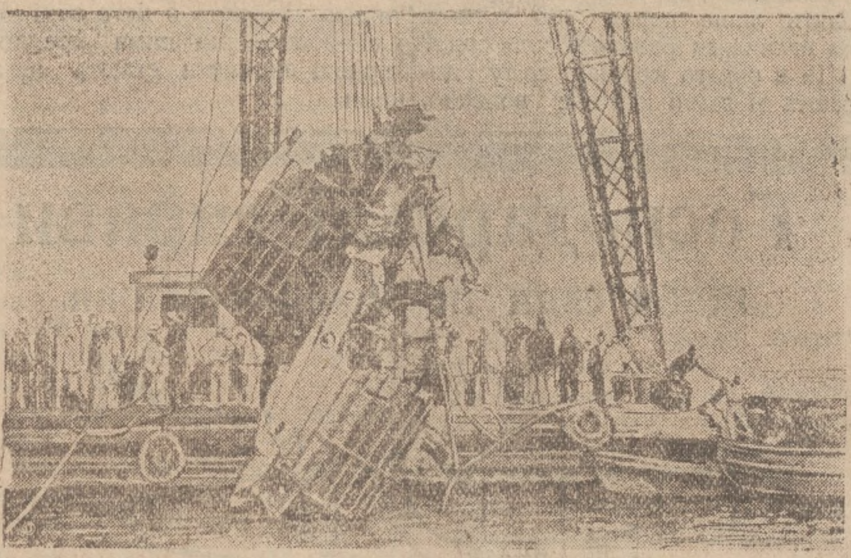
Польське Міністерство Скарбу призначило 50 тисяч золотих на позички для інвалідів та вдів і сиріт по інвалідах, які хотять отворити собі якийсь варстат, або крамничку, або инше підприємство. Одна особа може одержати найвище 2000 зол. на 2 до 5 процент річно.

Подання о позичку треба вносити до Державного Рільного Банку, Фонд Інвалідський у Варшаві.

Позички буде видаватися на векслі, забезпечені ґрунтом або товаром, та підписані ще двома особами, що мають майно.

Созуміється, що о таку позичку можуть просити лише інваліди з світової війни, що їм польський скарб признав ренту. Інвалідам українцям з польсько-української війни Польща ще не признала інвалідських прав, мимо усильних старань наших послів. Отже вони й з цего права позички на разі не можуть скористати. (Справа інвалідів з українсько-польської війни і инших незаречетрованих інвалідів є тепер під нарадами соймової комісії).

Розбився літак.

3. грудня трапилося в Ріо Де Жанейро (в столиці Бразилії) страшне нещастя з великим літаком. Коли літак мав уже осідати коло пристані, нагло на висоті 100 метрів зіпсувалася машина і літак упав у море Літак розбився, а всі люде, які були в літаку, а було їх там 14, згинули. На образку видно, як поломані останки літака витягають залізними кранами з моря. Рівночасно витягнули і 14 трупів, з яких декотрі висіли зачеплені на відломках літака. Такі нещастя трапляються дуже часто, але це не відстрашує инших смілих летунів. Вони далі літають і хотять зовсім опанувати воздух.

ЯК ІВАН ПЕРЕКОНАВ ЖІНКУ?

Була неділя...

Сонце вже було високо около полудня, як люде повиходили з церкви і спішилися домів на обід.

Ішов і наш Іван додому посбідати.

Увійшов до хати, сів за стіл тай каже до жінки:

— Давай щось, старенька, обідати, бо я уже зголоднів.

А сам витяг зза пазухи ґазету, розложив на стіл тай читає.

— А ти що робиш, Іване? — запитала жінка.

— Та не видиш, що читаю ґазету?

— Ой, Іване, лишив би ти вже ті ґазети читати. Яка тобі з того користь?

— Е, шо ти нерозумне говориш, жінко! Коби ти знала, яка ця ґазета гарна, навіть для жінок є тут написано: Як годувати кури! Як годувати корови. Як ходити коло кухні і богато іншого.

— Іди, іди, дурний, ти гадаєш, що я ніби не знаю як годувати курку, або не знаю, як зварити борщ, тай саджу вимести з комина? Я вмію й без ґазети це все зробити. О! Він мені приніс ґазету, яка хоче мене вчити, як кури годувати. Абож мене мама не вчила? У мене добре кури ховаються, лиш тепер у ті морози так чогось пособовіли, шо й їсти не хотять і не несуться. Мабудь мерзнуть, а я не знаю, що робити!

— А бачиш, жіночко! — втішився Іван. — А тут в ґазеті є якраз про те, чому кури так мерзнуть і що робити, щоби їх від того встеречи! Ось, послухай!

Іван читав, а Іванисі аж очі засвітилися.

— А диви, диви! Це мусить бути правда. Я буду робити, так як та ґазета пише, аби мої кури не мерзли! Тепер бачу, що ця ґазета таки цікава. Видно, що й те инше, про що пише, мусить бути правдиве і корисне.

Сказавши це, заговорила вже лагідно:

— А які ще користи з ґазети?

— Які користи? — говорив Іван. — Тих користей багато! Ґазета — так як і добра книжка — вчить нас не одного і просвічає нарід, як ліпше жити і що робити, аби нас всякі пявки не використовували! Бо нас тому використовують, і тому ми бідні, що не просвічені, і не знаємо, як де розумні люде жиють. Ми жалуємо марних кілька сотиків дати на ґазету, ми книжки не читаємо і через те нас нігде не знають, не поважають, називають хлопами і не мають за людей.

Чи ти виділа десь такого жида, аби не умів читати? Правда, що ні? Тому їм так добре діється.

— Та це правда! — говорила Йваниха. — Ну, читай, читай, я вже виджу, що я промилилася!

— А видиш, що я таки побідив! І ми сварилися на пусто. Бо це і сліпий бачить, що ця ґазета „Народня Справа“ дуже пожиточна. Вона радить, як господарити краще, аби більше хісна мати, і пише про все, що в світі чувати.

Та мало того! Ця ґазета ще дає запомоги по 120 золотих! Котрому передплатникови згине корова, той дістає запомогу.

— А як би нам, не дай Боже, згинула корова, то і нам далиби 120 золотих? — спитала жінка.

— Ну, чому ні, але треба заплатити за ґазету передплату.

— Ну, то пішли, Іване, гроші, бо якби нам згинула корова, то що би ми тоді робили? Ти таки, Іване, завтра піди на пошту тай пішли гроші, то ми будемо безпечні.

— А певно, що так! — відповів Іван і сів за стіл, веселий і бадьорий, що склалося, як сам хотів.

Жінка подала обід.

На другий день поніс Іван передплату на почту.

Іде Іван тай думає:

— Що за сварливу маю жінку, най Бог боронить! Але я таки її переміг і побідив, а то все завдяки „Народній Справі“.

В. Селянський.

Господар Максим, як його вибрали війтом:

— Тепер в цілім селі ніхто нич не має до говорення, лище моя — жінка!

— —

Батько до сина, який був перший день у школі:

— Сину, а що ви нині вчилися?

— Множити.

— А скільки є один рази один?

— Е, ми ще так далеко не дійшли!

—o—

Жінка до пяного чоловіка:

— А ти, бісів сину, коли вертаєш до дому? О семій годині рано?

Чоловік: — Бийся Бога! І ти так допізна ще спиш?

—o—

— Мій чоловік умер.

— А ви чому лікаря не кликали?

— Бо він небіжчик, хотів умерти спокійно, без лікаря.

— —

— Що більше потрібно, сонце чи місяць?

— Місяць, бо світить в ночі.

— —

Крамар: Чоловіче, купіть в мене бритву!

Прохожий: А на що мені ваша бритва, тепер і так добре голять без бритви, — не дають ніяк оброститися!

(Ш. К.)

А. В., Татар. Слабе.

М І, Володимирці. „Читання з історії України“ іде в нас від 12. числа. Книжки окремо мабудь не видамо, тому хто буде собі складати всі числа від 12., буде мати „Історію України“, бо ми будемо переповідати всю історію аж до наших часів.

І. С, Глібовичі Великі. Допису не можемо прочитати, напишіть виразніше.

В. К, Чернятин. Не багато ощадите, коли не будете передплачувати ґазети. Це шкода, а не ощадність.

Гр Ольш., Добромірка Грошей від другої ґазети не можемо відібрати, хиба Ви самі зажадайте звороту грошей, як не посилають ґазети.

П Кор., Татарів. Напишіть до Зем. Банку, Львів, Підвале, а вони пояснять вам усе.

Василь, К. Ільник. Вашу статтю „Що я пережив“, яка свідчить про велику Вашу любов до народу і рідної справи, на жаль не можемо помістити з причин, про які можете догадатися. Натомісць дещо помістимо уривками при якійсь нагоді.

Т. К, Р. Запомоги за погибші коні не виплачуємо, лише за корови.

Суб. Д. в Вопел. При купні корови помагати не можемо, ані при сплаті довгів. Тоді не сталоб нам сили ні грошей на запомоги, які зобовязуємося виплачувати.

Хелмно, К Г. вписано для Вас 12, а для Павла 6 зол.

22/XII на почті Вигода надав Даниляк Антін 1 зол, брак села.

Де можна купити прасу до роблення вощини? В Пасічницькім Товаристві „Рій“ у Львові, вул. Костюшки 3.

Передплата: В краю з почтовою пересилкою — На 3 місяці 3 зол.; — Річно 12 зол. — Для всіх заграничних країв річно 2 доляри, або їх вартість в иншій валюті. З Америки Канади, Бразилії і пр. країв Нового Світа приймається тільки річну передплату. — З Анґлії, Франції, Німеччини, Чехословаччини і др. европейських країв приймається найменше піврічну передплату.

Гроші: в краю належить посилати почтовими переказами, або чеками Почтової Каси Ощадности, ч. 408.687, а з заграниці порученними листами на нашу адресу або: Земельний Банк Гіпотечний, Львів, вул. Підвале ч. 7. з завначенням: Для „Народньої Справи“. За зміну адреси платиться.

Оголошення: В рубриці: Місце 1 мм. високе одної редакційної шпальти коштує 50 сот. (сторінка має 3 шпальти). Дрібні оголошення: За одно слово або його місце 30 сот. Оголошення на 1 стор. 100%, а в тексті 50% дорожчі. Належитість за оголошення належить складати з гори або сейчас по оказанню доказового примірника. Оголошення з провінції приймається тільки за попереднім надісланням належитости або принайменше вачету. За оголошення редакція не відповідає.

Видає і за редакцію відповідає Іван Тиктор

З друкарні Ставропігійського Інституту у Львові